

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:4175

av **Karin Rågsjö m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2017/18:249 God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förutsättningarna för en svensk folkhälsolag där statens ansvar tydliggörs bör utredas och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

Regeringen föreslår i sin proposition 2017/18:249 God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik en utveckling av folkhälsopolitiken. Propositionens förslag avser att underlätta det systematiska folkhälsarbetet genom en tydligare ansvarsfördelning på nationell nivå liksom förbättrad uppföljning av folkhälsarbetet och utvärderingar av detsamma med fokus på skillnader i hälsa i befolkningen. Regeringen föreslår en ny målstruktur där folkhälsopolitikens övergripande mål- och uppföljningsstruktur med nuvarande elva målområden omorganiserar till åtta målområden: det tidiga livets villkor, kunskaper/kompetenser/utbildning, arbete/inkomstförhållanden/arbetsmiljö, inkomster/försörjningsmöjligheter, boende/närmiljö, levnadsvanor, kontroll/inflytande/delaktighet och en jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård. Regeringen uppmanar också samtliga aktörer som arbetar med folkhälsorelaterad verksamhet att aktivt arbeta för att främja en god och jämlik hälsa och för att de påverkbara hälsoklyftorna ska minska inom en generation.

Vänsterpartiets inställning

Vänsterpartiet välkomnar regeringens proposition som vi anser innehåller angelägna prioriteringar och förtydliganden på folkhälsområdet. Sverige har stora hälsoskillnader som har ökat de senaste åren. Skillnader i makt och inflytande, ekonomi och arbetsmiljö

samt tillgång till vård och stimulerande livsmiljöer är de viktigaste orsakerna till hälsoklyftorna. De skillnader i hälsa som finns hos befolkningen speglas även i vilken vård en får. Klasstillhörighet kan vara avgörande för vilken behandling och medicinering som ges i vården. Dödligheten i olika sjukdomar kan variera kraftigt beroende på utbildnings- och inkomstnivå. Orsakerna till att sjukvården behandlar människor olika varierar men måste åtgärdas. Alla oavsett bakgrund ska känna sig trygga med att den vård som erbjuds är likvärdig för alla. Hälsa är en grundläggande mänsklig rättighet och Sverige har genom ett flertal internationella regleringar förbundit sig att verka för en god utveckling av folkhälsan genom förbättring av människors livsvillkor. Vänsterpartiet menar att god folkhälsa är prioriterat och ett mål som både är av stor vikt för individen och tjänar ett syfte samhällsekonomiskt. Trots att Folkhälsomyndigheten rapporterar om förbättrad folkhälsa säger måttet ingenting om fördelning och hälsostatus mellan olika grupper i samhället. Det innebär att en utveckling med förbättrad folkhälsa inte utesluter att de hälsoklyftor som länge funnits befästs och dessutom ökar i snabb takt. Detta är vad som nu händer i Sverige. Det är en oroande och bekymmersam utveckling som vi inte kan acceptera. För att komma till rätta med detta krävs att vi känner till och angriper hälsans sociala bestämningsfaktorer.

En svensk folkhälsolag

Trots att Vänsterpartiet anser att propositionens innehåll är bra och riktigt fattas en viktig del. Regeringen har dessvärre utelämnat förslag om en folkhälsolag, någonting som Vänsterpartiet vid ett flertal tillfällen motionerat om. Trots goda ambitioner är det av stor vikt att ambitionerna för folkhälsan också görs synliga i lagstiftning. Att förtydliga avsikterna med hjälp av en lag skulle också sända viktiga signaler till aktörerna på området, bl.a. kommuner och landsting, om att folkhälsoarbete är viktigt och inte något som endast i undantagsfall, om ekonomin tillåter, prioriteras. Det finns en stark symbolisk effekt av en lag eftersom staten då visar att det inte är valbart huruvida man ägnar sig åt aktivt folkhälsoarbete eller ej.

Vänsterpartiet anser att det nuvarande folkhälsoarbetet behöver stärkas, något som kan göras på många sätt, bl.a. genom en nationell folkhälsolag liknande de som finns i Norge, Finland och Danmark. Förslagen i propositionen är som sagt bra men Vänsterpartiet anser att propositionen bör kombineras med en tydlig folkhälsolag. Folkhälsomyndigheten ska i sitt arbete med att verka för en god folkhälsa fästa särskild vikt vid de grupper som löper störst risk att drabbas av ohälsa. En av Folkhälsomyndighetens huvuduppgifter är därför enligt instruktionen att analysera utvecklingen av hälsan och hälsans bestämningsfaktorer och hur bestämningsfaktorerna fördelas efter kön, etnisk eller kulturell bakgrund, socioekonomisk tillhörighet, sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck, funktionsnedsättning och ålder. Vänsterpartiet står bakom de uppdrag som Folkhälsomyndigheten har men anser att uppdraget bör förtydligas och kompletteras med strategiskt nationellt folkhälsoarbete genom en folkhälsolag. En sådan lag bör lyfta fram nationella mål på folkhälsoområdet såväl som tydliggöra ansvarsfördelningen på nationell respektive regional och lokal nivå. Sverige bör, liksom Norge, implementera folkhälsopolitiken som en självskriven del i välfärdspolitiken. Därför bör förutsättningarna för en svensk folkhälsolag där statens

ansvar tydliggörs utredas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Karin Rågsjö (V)

Nooshi Dadgostar (V)

Maj Karlsson (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Hamza Demir (V)

Linda Snecker (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)